

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Karl Mikael Hansson Nordström	Telia Tunnistus	26.01.2026 11:51:19 UTC+02:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (7 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Lupa- ja valvontavirasto

kirjaamo@lv.fi

Viite POPELY/660/2023, 3257/2025

Metsähallituksen lausunto Pyhännän Pilpankankaan tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnista

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt Metsähallituksen lausuntoa Kärsämäenjärvet Natura-aluetta (FI1002002 SAC/SPA) koskevasta luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisesta Natura-arvioinnista. Arviointi on osa Pilpankankaan tuulivoimahankkeen YVA-lain (253/2017) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Natura-arvioinnin on laatinut FCG Rakennettu Ympäristö Oy 22.10.2025. Natura-arvioinnin liitteenä on alueen suojeluperusteena olevan salassa pidettävän lajin selvitykset (FCG Rakennettu ympäristö Oy 21.8.2025 ja Ramboll 28.5.2025). Metsähallitus lausuu niistä tarkemmin erillisessä liitteessä.

Metsähallitus lausuu hankkeesta luonnonsuojelulain 35.2 §:n mukaisena Natura 2000 -alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena. Luonnonsuojelulain 35 §:n 4 momentin mukaan lausunto tulee sisällyttää YVA-lain (252/2017) mukaiseen perusteltuun päätelmään. Tässä Natura-lausunnossa Metsähallitus lausuu Natura-alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppeiden ja lajien osalta.

Hankekuvaus Natura-arvioinnin mukaan

Myrsky Energia Oy suunnittelee tuulivoimapuistoa Pyhännän kunnan eteläosaan. Alueelle suunnitellaan enintään noin 30 uuden tuulivoimalan rakentamista (hankevaihtoehto VE1). Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden nimellisteho on noin 6–10 MW. Hankevaihtoehdossa VE2 suunniteltu voimalamäärä on 24. Vaihtoehdossa VE3 voimalamäärä on 14 kappaletta. Tuulivoimapuiston alueen koko on noin 3900 hehtaaria.

Alustavat sähkönsiirtoreittivaihtoehdot sijoittuvat Pyhännän, Kiuruveden ja Vieremän kunnan alueelle. Sähkönsiirtosuunnitelman mukaan tuulivoima-alueen sähkönsiirto toteutettaisiin yhteistyössä lähialueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa Fingridin Vuolijoen sähköasemalle Kajaaniin.

Kärsämäenjärvet Natura 2000 -alue (FI1002002 SAC/SPA)

Kärsämäenjärvien Natura-alue on Pohjois-Pohjanmaan aapasuo, jossa erilaisia rämeitä ja nevoja pieninä kuvioina. Alue on vaihteleva soiden ja metsien mosaiikki, joka koostuu Isosta ja Pienestä Kärsämäenjärvestä ja niihin liittyvistä puroista ja vuorottelevista kangasmetsä- ja suokuvioista. Järvien vedenpinnat on laskettu ja ne ovat pitkälle umpeenkasvaneet. Alueella on vaihtelevia luontotyyppisiä ja tämä moninaisuus näkyy myös linnustossa. Alueella viihtyy runsaasti erilaisia metsä-, suo- ja vesilintuja. Alueen suojeluperusteena on kahdeksan luontodirektiivin luontotyyppiä sekä 29 lintudirektiivin lintulajia.

Alue on osa Kärsämäenjärvien luonnonsuojelualuetta, joka on perustettu vuonna 2017 (Valtioneuvoston asetus Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläosien luonnonsuojelualueista).

Aineisto, menetelmät ja epävarmuustekijät Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arviointi on tehty Natura-tietolomakkeen, valtion suojelualueiden biotooppikuvioiden (Metsähallitus 2023) ja lajihavaintojen (Suomen lajitietokeskus 2024, Pilpankankaan hankkeen luontoselvitykset) ja lajikohtaisissa arvioinneissa mainittujen lähteiden pohjalta. Arvioinnissa on hyödynnetty Suomen valtion tuottamaa aineistoa sekä kirjallisuutta, jonka Suomi raportoi Euroopan Unionille koskien Natura-alueita sekä niiden suojeluperusteita. Lisäksi voimassa oleva lainsäädäntö ja Natura-arviointeja koskevat ohjeistukset, tieteelliset tutkimukset, luonnontieteellinen kirjallisuus, sovellettavissa olevat selvitysraportit, NATA:t, hoito- ja käyttösuunnitelmat.

Natura-alueeseen kohdistuvat vaikutusmekanismit Natura-arvioinnin mukaan

Arvioinnissa on vaikutusmekanismeiksi kuvattu seuraavat: reunavaikutus, rakennustöiden suora vaikutus rajoittuu rakennettaville alueille ja niiden välittömään lähiympäristöön, rakentamisen aiheuttama välttelyvaikutus, törmäysvaikutus, häiriövaikutus, habitaatin menetykset, laadun huononeminen tai pirstoutuminen, estevaikutus, hydrologiset muutokset.

Hankkeen vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin Natura-arvioinnin mukaan

Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin ei kohdistu suoraa pinta-alamenetystä tai reunavaikutuksen lisääntymisestä aiheutuvaa vaikutusta riittävän etäisyyden vuoksi. Natura-alueelle ei synny hankkeen toteuttamisen myötä myöskään hydrologisia muutoksia. Hankkeesta ei Natura-arvioinnin mukaan aiheudu merkittävää heikennystä suojeluperusteena oleville luontotyypeille.

Hankkeen vaikutukset suojeluperusteena oleviin lajeihin Natura-arvioinnin mukaan

Natura-alueelle ei kohdistu hankkeesta suoria elinympäristömuutoksia. Mahdolliset vaikutukset suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuvat laajalla alueella liikkuviin lajeihin Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvien elinympäristömuutosten sekä häiriö- ja estevaikutusten kautta. Sähkönsiirtoreitti toteutetaan ilmajohtolla, joten sekin voi aiheuttaa törmäysvaikutuksia, mutta Natura-alueen ja hankealueen välisen etäisyyden takia sähkönsiirtoreitin muodostamat vaikutukset arvioidaan ei-merkittäviksi.

Hankkeesta ei yksinään Natura-arvioinnin mukaan aiheudu merkittävää heikennystä salassa pidettävää petolintua lukuun ottamatta millekään suojeluperusteena olevalla lintulajille. Kaikilla käytetyillä mallinnusmenetelmillä, lähtöarvoilla ja kriteereillä Pilpankankaan hankealueen vaikutukset kaikissa vaihtoehdoissa VE1, VE2 ja VE3 muodostuisivat salassa pidettävälle petolinnulle merkittävän kielteisiksi yhteisvaikutusten kautta.

Yhteisvaikutukset Natura-arvioinnin mukaan

Arvioinnin mukaan luontotyypeihin ei kohdistu yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa.

Linnuston osalta yhteisvaikutuksia muodostuu erityisesti Konnunsuon, Hautakankaan ja Halmemäen hankkeiden osalta, mutta myös Lapinsalo muodostaa vaikutuksia ainakin suurikokoisten petolintujen osalta.

Kaikille Natura-alueen lajeille arvioidaan aiheutuvan vähintään vähäisiä häiriövaikutuksia. Häiriövaikutusten arvellaan kohdistuvan pöllöihin. Voimakas häiriö saattaa ajaa pöllöt saalistamaan muualle, pahimmassa tapauksessa jopa hylkäävän alueen. Tuulivoimaloiden liikkuvat lavat ja varjot voivat aiheuttaa häiriötä muillekin lajeille, kuten esimerkiksi säikyille pikkulinnuille tai kahlaajille.

Eryteisesti metsälajien osalta arvioidaan muodostuvan myös suoria elinympäristöjen menetyksiä. Niistä useimpien arvellaan liikkuvan myös Natura-alueen ulkopuolella. Vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan ainakin seuraaville lajeille: teeri, metso, pyy, varpuspöllö, lapinpöllö, palokärki, pohjantikka, pikkusieppo ja sinipyrstö.

Alueen suurikokoisille petolinnuille arvioidaan aiheutuvan suuria tai erittäin suuria yhteisvaikutuksia. Merkittävimpiä ovat este- ja törmäysvaikutukset. Uhanalaisen petolinnun osalta yksinään Pilpankankaan voimaloiden aiheuttamat vaikutukset ovat jo merkittävät, mutta kun muut tuulivoimahankkeet otetaan huomioon, vaikutukset kasvavat.

Tuulivoimahankkeiden muodostamat yhteisvaikutukset arvioidaan Kärämäenjävien Natura-alueen osalta merkittäviksi.

Hankkeen vaikutukset Natura-alueen eheyteen Natura-arvioinnin mukaan

Hanke vaarantaa vähintään pitkällä aikavälillä niitä luontoarvoja, joiden perusteella kyseinen alue on sisällytetty Suomen Natura 2000 -verkostoon. Linnuston osalta merkittäviä yhteisvaikutuksia kohdistuu uhanalaisen petolinnun lisäksi myös suojeluperusteena oleville useille muille lintulajeille.

Lieventävät toimenpiteet

Linnuston kannalta olisi tärkeää, ettei alueen välittömään läheisyyteen rakennettaisi mitään. Voimaloiden sijoittaminen riittävän kauas vähentäisi törmäysvaikutuksia.

Hankevaihtoehdot VE1 ja VE2 ovat merkittävän kielteisiä uhanalaiselle petolinnulle. Vaikutusten merkittävyyttä voidaan lieventää poistamalla voimaloita: vaihtoehdossa VE1 10-11, 18, 23 ja 25–26, vaihtoehdossa VE2 11 ja 13

Yhteisvaikutusten osalta tarvittava voimalapoistomäärä on 12 kpl Pilpankankaan hankealueelta. Voimat tulisi sijoittaa tiiviisti.

Törmäyksiä voidaan ehkäistä tutka- tai kuva-avusteisella äänikarkottimella tai pysäytysautomaattilla ja maalaamalla roottorin yksi lapa.

Elinympäristöjä voidaan muokata houkuttelevammaksi riistapeltojen avulla tuulivoima-alueen ulkopuolella ja vähemmän houkuttelevaksi tuulivoima-alueella. Nämä mahdollisesti ohjaisivat reviirien käyttöä tuulivoima-alueiden ulkopuolelle. Tekopesän sijoituspaikassa täytyy ottaa huomioon mm. muut kotkareviirit sekä mahdolliset muut maankäyttöä muuttavat hankkeet reviirin ympäristössä. Haaskaruokinta taas saattaa vaikuttaa alueelliseen petojen ja saalislajien suhteeseen.

Natura-arvioinnin yhteenveto

Suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin ei kohdistu suoraa pinta-alamenetystä tai reunavaikutuksen lisääntymisestä aiheutuvaa vaikutusta riittävän etäisyyden vuoksi. Hankealueen maankäyttömuutosten johdosta ei synny Natura-alueelle tai sen ja hankealueen välialueelle sellaisia hydrologisia muutoksia, joista voisi aiheutua suoria tai välillisiä vaikutuksia Natura-verkoston kohteen suojeluperusteena oleville luontotyypeille. Luontotyypeihin tai niille ominaiseen lajistoon ei kohdistu yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa, koska Pilpankankaan hankkeella yksinään ei ole luontotyypeihin vaikutuksia.

Linnuston osalta merkittäviä vaikutuksia kohdistuu ennen kaikkea uhanalaiseen petolintuun. Linnuston osalta lähialueen hankkeiden yhteisvaikutuksina kaikille Natura-alueen suojeluperusteena oleville lintulajeille arvioidaan aiheutuvan vähintään vähäisiä häiriövaikutuksia. Erityisesti metsälajien osalta arvioidaan muodostuvan myös

suoria elinympäristöjen menetyksiä. Lisäksi alueen suurikokoisille petolinnuille suuria tai erittäin suuria yhteisvaikutuksia.

Natura-alueen tai Natura-alueverkoston eheydelle arvioidaan voivan aiheutua merkittäviä vaikutuksia.

METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO

Arvioinnin asianmukaisuus

Metsähallitus katsoo, että Natura-arviointi on kohdennettu asianmukaisesti, ja siinä tunnistetaan Kärämäenjärvien Natura-alueen suojeluperusteena olevat luontotyypit ja lajit. Natura-arvioinnin keskeisenä lähtöaineistona on käytetty Metsähallituksen alueelta tuottamaa biotooppikuvioaineistoa. Metsähallitus korostaa, että suojelualueiden luontotyyppi-inventointia ei ole tehty hankkeiden Natura-arviointeja ajatellen, eikä biotooppikuvioaineiston tarkkuus kaikilta osin välttämättä riitä hankkeiden vaikutusten arviointiin.

Linnustokartoitukset ovat suuntautuneet hankealueelle, eikä tietoja Natura-alueen linnustosta ole osana YVA-menettelyä päivitetty, vaikka alue on liitetty Natura-verkostoon myös linnustoarvojensa takia. Suojeluperusteena olevan salassa pidettävän lintulajin osalta on sen sijaan ansiokkaasti hyödynnetty GPS-paikannusaineistoa.

Huolimatta edellä mainituista puutteista lähtöaineistoissa, pitää Metsähallitus niitä riittävinä Natura-arvioinnin laatimisessa.

Hankekuvaus ja vaikutusmekanismit

Natura-arviointi perustuu hankkeen kuvaukseen. Sen tulee olla konkreettinen ja yksilöity, jotta sen perusteella voidaan määritellä vaikutusalue ja -mekanismit ja vaikutukset. Hankekuvauksesta saa riittävän käsityksen siitä, mihin voimat, tiet ja sähkönsiirto sijoittuisivat. Metsähallitus kuitenkin huomauttaa, että hankekuvauksesta ei käy ilmi, millaisia vesiensuojelun toimenpiteitä hankkeeseen kuuluu sen rakentamisen ja toiminnan aikana, vaikka arvioinnissa on tunnistettu mahdollisena välillisenä vaikutusmekanismina hydrologiset vaikutukset. Kappaleen 5.6 mukaan rakentaminen tulee suorittaa siten, että estetään kiintoaineksen pääsy ojastoon ja että tuotantoalueen vesitasapaino säilyy mahdollisimman muuttumattomana. Hankekuvauksesta ei kuitenkaan käy ilmi suoritetaanko rakentaminen vaaditulla tavalla tai mitä muita vesiensuojelun toimenpiteitä hankkeeseen kuuluu. Metsähallitus huomauttaa, että Natura-arvioinnin tulee toimia itsenäisenä asiakirjana, jossa kuvataan arvioitava hankekokonaisuus, ja kaikki arvioinnin kannalta olennaiset tiedot tulee kuvata Natura-arvioinnissa.

Arvioinnissa on tunnistettu muut mahdolliset vaikutusmekanismit riittävällä tasolla.

Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin

Hankkeessa suunnitellut tuulivoimalat ja niiden huoltotiet sijoittuvat lähimmillään noin 1,5 km päähän Kärämäenjävien Natura-alueesta. Metsähallitus katsoo, että vaikutusten arviointia on mahdollista pitää luontotyyppien osalta riittävänä ja yhtyy hankkeen johtopäätöksiin, ettei hankkeella yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti ole merkittäviä vaikutuksia alueen luontotyypeihin. Kärämäenjävien Natura-alueen suojelun perusteena olevista luontotyypeistä herkimpiä hankkeen vaikutuksille ovat suo- ja pienvesiluontotyytit. Arvioinnin mukaan samalle valuma-alueelle sijoittuisi vain yksi voimala (voimala 10) ja sille rakennettava tie. Paikkatietoikkunan valuma-aluejaon (SYKE) perusteella samalle valuma-alueelle sijoittuu kuitenkin kaksi (mahdollisesti kolme) voimalaa. Metsähallitus katsoo, että suojelun perusteena olevien suo- ja vesiluontotyypeihin kohdistuvien riskien välttämiseksi tulee alueen hydrologiset ominaispiirteet säilyttää sekä ehkäistä rakentamisaikaisen pintavesi- ja kiintoainekuormituksen ohjautuminen Kärämäenjävien Natura-alueelle.

Vaikutukset suojelun perusteena oleviin lintuihin

Natura-arvioinnin mukaan Pilpankankaan hankkeesta ei yksinään aiheutuisi merkittävää heikennystä Natura-alueen suojeluperusteena oleville lintulajeille salassa pidettävää petolintua lukuun ottamatta. Metsähallitus yhtyy arvioinnin johtopäätökseen, että salassa pidettävälle petolinnulle aiheutuisi hankkeen vaihtoehtoista VE1 ja VE2 yksinään merkittävä heikennys ja kaikista kolmesta hankevaihtoehtoista yhteisvaikutusten kautta. Metsähallitus lausuu hankkeen vaikutuksista salassa pidettävään lintulajiin erillisessä liitteessä.

Metsähallitus huomauttaa, että myös yhteisvaikutusten merkittävyyttä tulee arvioida kaksipuolisella asteikolla ei merkittävää heikennystä – merkittävä heikennys suojeluperustelajikohtaisesti. Natura-arvioinnissa todetaan, että linnuston osalta yhteisvaikutuksia muodostuu suhteellisen paljon / vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan / jopa suuria tai erittäin suuria vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan. Lisäksi vaikutuksia ei arvioida lajikohtaisesti, vaan lajit niputetaan metsälajeihin, pöllöihin, kahlaajiin, suurikokoisiin petolintuihin ja vieläpä "muihin lajeihin".

Metsähallitus yhtyy yhteisvaikutusten arvioinnin johtopäätökseen, että erityisesti suurikokoisille petolinnulle aiheutuu ympäristön hankkeista suuria yhteisvaikutuksia eli hankkeiden yhteisvaikutukset siis aiheuttavat merkittävää heikennystä alueen suojeluperusteena oleville suurikokoisille petolintulajeille.

Lieventävät toimenpiteet

Kärsämäenjävien Natura-alueen Natura-arvioinnin johtopäätöksenä on, että hankkeesta aiheutuu joko yksinään tai ympäristön muiden tuulivoimahankkeiden kanssa merkittävä heikennys Kärsämäenjävien suojeluperusteena oleville suurille petolinnuille. Kuitenkin lieventäviä toimenpiteitä on käsitelty ainoastaan suojeluperusteena olevan salassa pidettävän petolinnun osalta. Euroopan komission¹ tiedonannon mukaan jokainen lieventävät toimenpide on kuvattava yksityiskohtaisesti ja niiden toimivuus on osoitettava ennen suunnitelman tai hankkeen hyväksymistä. Myös toimenpiteiden vaikuttavuuden todentamiseksi ja tarvittaessa mukauttamiseksi on laadittava seurantaohjelma.

Vaikka erilaisilla lieventävillä toimenpiteillä voisikin jonkin verran edesauttaa salassa pidettävän lajin reviirin säilymistä elinvoimaisena, on Metsähallituksen näkemys, että toimivin ja ensisijainen ratkaisu tuulivoimarakentamisen aiheuttamien haitallisten muutosten lieventämiseen on voimaloiden määrän vähentäminen. Samalla se vähentää myös muihin suojeluperusteena oleviin lintulajeihin hankkeesta kohdistuvia negatiivisia vaikutuksia.

Johtopäätökset

Metsähallitus katsoo, että Natura-arvioinnissa tunnistetaan hankkeen kannalta mahdolliset vaikutusmekanismit ja niiden merkitys Kärsämäenjävien Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille ja lajeille. Natura-arviointiin sisältyy edellä kuvattuja puutteita lähtöaineistoissa, hankekuvauksessa, yhteisvaikutusten arvioinnissa sekä lieventävissä toimenpiteissä. Metsähallitus kuitenkin yhtyy Natura-arvioinnin johtopäätökseen, että hankkeesta aiheutuisi merkittävä heikennys joko yksinään tai yhteisvaikutusten kautta Kärsämäenjävien suojeluperusteena oleville suurille petolinnuille.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet maankäytön erityisasiantuntijat Pirjo Rautiainen ja Harri Taavetti.

Mikael Nordström

Asiointijohtaja

Metsähallitus, Luontopalvelut

¹ Euroopan komissio 2021. Natura 2000 -alueisiin liittyvien suunnitelmien ja hankkeiden arviointi. Euroopan komission tiedonanto.